

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Zadnja dvanajstina.

(Govor posl. sohr. Etbina Kristana v Narodni skupščini dne 30. junija 1922.)
(Konec.)

Kako, gospodje, naj tudi bo drugače v deželi, v kateri so ustava in zakoni le na papirju? Vprašal bi vas, gospodje, ali mislite, da se v tej deželi tepta ustava? Nemara se vam zdi, da je to nemogoče. Pravim vam pa, da je to ne le mogoče, ampak da se to redno godi. Ali potrebujete dokazov? — Evo! — Naša ustava predvideva imuniteto za poslance. Ista ustava določa na drugem mestu, da je tajnost pisem, telegrafa, telefona itd., garantirana. Po tem je jasno, da se ne sme v naši deželi nobeno pismo odpreti. Omenjeni članki določajo pač nekatere izjeme, ki veljajo za slučaj kazenske preiskave, vojne in mobilizacije. Gospoda vojnega ministra ni tukaj, mislim pa, da tudi brez njega lahko verjamemo, da nimamo mobilizacije in da nismo v vojni. Jaz osebno nisem v nikakršni preiskavi, zakaj nobeno sodišče ni zahtevalo moje izročitve in imunitetni odsek se ni pečal z nobeno tako rečjo; pa vendar se godi, da dobivam pisma, naslovljena name, kjer je na naslovu moj značaj kot narodni poslanec označen, pa so odprta in potem »službeno zalepljena« od nekakšnega »Prvega ameriškega odseka v Ljubljani«. Vprašal bom gospoda ministra za pošte in brzojav zaradi tega odpiranja pisem in kaj je ta odsek, ki more delati kaj takega. Ali, gospodje, če se to more goditi narodnemu poslancu, kaj je tedaj z drugimi? Tedaj se ne čudim, da je na stotine ljudi, ki se pritožujejo, da se jim izgubljajo pisma, o čemer imam tudi sam dovolj izkušeni. Nikar ne mislite, da so to malenkosti. Zame osebno je to malenkost v tem zmislu, da me malo boli, če čita moje pismo kakšen policist na pošti gospoda Žarka Miladinovića, če ga čita tudi gospod Žarko sam, če ga interesira. Ampak tu gre za princip, za važno pravico, ki je garantirana z ustavo. Sicer pa, kar smatram jaz osebno v enem slučaju lahko za malenkost, je v drugem slučaju lahko veliko zlo.

Gospodje, nimam namena danes govoriti o vsem, kar bi moja stranka imela

povedati o načinu vladanja v tej deželi in predlagati vam vse slučaje, ki bi vam pokazali, kako se zlorablja zakon o zaščiti države, ne proti državi nevarnim elementom, ampak proti dobrim in discipliniranim delavcem. Danes je že navadna reč, da je delavec, ki ni všeč kakšnemu žandarju, enostavno »komunist«. Če delavec ne ugaja poslovodji, je zopet »komunist«. — Tukaj so bile deputacije iz nekaterih okrajev, sestavljene ne iz samih socialistov, ampak iz članov vseh mogočih strank in so pripovedovale nam — in gotovo tudi vam o slučajih neverjetne samovolje okrajnih paš, nekaterih beležnikov itd., o slučajih, ki bi se človeku skoraj zdeli nemogoči. Gospodje, jaz sam ne bi verjel v take reči, če bi prihajali le člani moje stranke, ker bi si mislil, da so preveč razburjeni in nehote pretiravajo. Ampak če potrjujejo to, kar nam pripovedujejo naši ljudje, tudi demokratje in radikalci, med njimi vaši duhovniki, in če prinašajo dokumente, moram verjeti. Moram verjeti, da se gode slučajji neverjetne korupcije in da narod ne dobiva zaščite zoper nasilstvo. Gospodje, ne more se meni očitati, da sem sovražnik uradnikov. Kadar je bila prilika, sem baš za uradnike storil, kolikor je pač bilo v moji moči. Toda če imamo mnogo dobrih uradnikov, so med njimi tudi taki, ki na noben način ne spadajo na svoja mesta, in ščititi take despote tedaj, kadar govore vsi zakoni zoper njih postopanje, kadar vzdržujejo korupcijo in nasilstva, to, gospodje, ne more biti ne v interesu države, ne v interesu naroda.

Ne bom razvlačil, gospodje. Pridružujem si pravico izpregovoriti o rečeh, ki jih moram smatrati za važne s stališča našega programa in naših ciljev, pa tudi s stališča interesov delavskega ljudstva v sedanosti, v proračunski razpravi; za danes sem hotel le zaradi ilustracije povedati, kar sem povedal, da boste razumeli, zakaj mi je nemogoče glasovati za to dvanajstino. (Ploskanje na levici).

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

izobraž. društva, kdo naša gospodarska? Vse to je izšlo iz socialistične stranke, zato pa trdim vedno staro resnico: vse te našete organizacije so eno telo, deljeno v posamezne ude, kateri pa morajo vedno skupno delati; nihče ni opravičen, nihče poklican na tem starem temelju kaj predružačevati, pa naj bode starin ali mladine, desničar, centrumaš ali levičar, komunist ali socialist.

Strokovne, kakor tudi vse od zavednega delavstva ustvarjene organizacije morajo ostati socialistične. Kdor hoče kakšno drugo načelo, kdor uči drug delavski evangelij, ta ni naš, ni socialist, tega vrzite vun, pa naj bo kdor hoče; pri nas se ne smemo ozirati na osebe, naša dolžnost je iti po začrtani poti, pa če nas je še tako malo.

Kmetovalec, ki seje slabo seme ter ne iztrebi iz njive plevela, bo žel slabo žito. Mi pa hočemo sejati čisto zrnje, da bo dozorelo v dober sad. Sodrugi, vun z ljuliko! Očistite si svoje njive!

Lassale je zapisal: delo je skala, na kateri bo zidana cerkev prihodnosti.

Sodrugi, držite se tega izreka, ne rušite te skale, če se ta skala zruši, postane prah iz nje. Opominjam vas na sveto proletarsko dolžnost, da pazite na našo s trudom ustanovljeno organizacijo. Vaša dolžnost je, da kot člani vseh naših organizacij pazite, v kakšnih rokah da so. Prvi predpogoj je, da pri vsakih volitvah v eno ali drugo teh naprav postavite samo socialiste na vodilna mesta, socialiste pravim, ne demagoge.

Kdor pravi strokovne organizacije niso politične, izobraževalna društva niso politična, konsumi niso politični, tisti ni socialist. Takih članov, čim manj jih imamo, tem bolje za razvoj našega celega pokreta — ven ž njimi!

V vodstvo strokovnih in sploh vseh teh organizacij spadajo zavedni preizkušeni sodrugi. Nam ni in ne sme biti vseeno, v kakšnih rokah se nahaja »Svoboda«, v kakšnih konsumi, komu naj zaupamo našo mladino, komu naš zaslužek. Če sedijo v odboru strokovnih organizacij sodrugi, imamo garancijo, da bodo svoj cili dosegle, je vodstvo »Svobode« v rokah zavednih sodrugov, vemo, da se bo izobraževalo delavstvo in naša mladina v duhu socializma, ne pa fašizma, če vemo, kdo gospodari v konsumih, bomo ostali odjemalci, če pa pride v iste odbore koruzni socializem, potem bo njih življenje kratko. Konsumna društva smo ustanovili za gospodarsko osvojitvev proletariata.

Sodrugi! Še ni vse zamujeno, še se da rešiti; treba je le odločnosti, prave delavske zavesti. Ne dajte se begati od raznih od kapitala najetih agentov, katerih glavni namen je zrušiti to delavsko skalo. To se jim ne sme posrečiti. Vaša dolžnost je, da to nakano preprečite.

TOMC J.:

Slovenskemu delavstvu v razmišljanje.

V zadnjem času se je pričela umazana gonja proti edinstvu v strokovnih organizacijah; razni člani vseh barv in strank so jeli odprto protiagitacijo po shodih in buržoaznih časopisih, h katerim prištevam tudi »Delavske Novice«, ter razlagajo kakšne morajo biti strokovne organizacije; eni hočejo medstrankarske, drugi strankarske, morad tudi podstrankarske, Slovensko delav-

stvo, ne daj se voditi od takih tudi sodrugov, pomeđi enkrat za vselej s takimi farizeji, kateri so si vzeli za cili še to malo uničiti, kar se je po vojni ustvarilo.

Sodrugi! premislite, kaj delate! Ne zavedate se svoje dolžnosti, gotovo ne poimujete, kaj je strokovna organizacija, kaj je skupnost, kaj je socializem. Ne pozabite: kdo je ustvaril strokovne organizacije? Socializem. Kdo je ustvaril naša

Kar se pa tiče članstva, pa samo eno, povejte mi, kakšna razlika je med nami in takozvanimi komunisti, ni naš in njih cilj enak? Sai delamo mi kakor vi, sodrug, ki pravite, da ste komunisti, vsi po Marksovem programu. Do leta 1920, smo delali skupno, Tisti usodepolni Vukovarski kongres pa je zavrzel naša načela. Poslušali ste razne demagoge, mlade neizkušene idealiste, katerim pa vsako praktično delo odrekamo, povečini taki, kateri niti praga delavskemu pokretu odločevali. Vi pa, stari bojevniki, sledite temu neveščim elementom; in če se vam zdi, da v vodstvu naše stranke ni vse v redu, če so vam razne osebe na poti, pa vržete puško v koruzo, mesto da bi stali na straži ter o prilikah, ki so vam dane, pomedli z ljuško. Zaključujem z besedo: proletariat, ostani solidaren! V edinosti je moč.

I. vsedelavski zlet 1922 v Celju.

1. Vse korporacije naj takoj naznani-jo, če bodo sodelovale.
2. Vse skupine naj izdelajo tablice z navedbo kraja in stroke za sprevod.
3. Izšle so zletne legitimacije, ki so nakaznice za polovično vožnjo in za prost vstop na vse zletne prireditve. Izkaznica stane 3.50 Din. Brez te izkaznice se vstopnice za prireditve ne bodo dobile. Zato sodrug, vas prosimo, da čimprej naročite te izkaznice. To velja tudi za one sodruga iz Celja in okolice, ki ne bodo prišli z vlakom.
4. Važne so tudi prijave radi kosila. Do danes imamo že toliko prijav, da jih nismo pričakovali, med njimi tudi vsi soc. poslanci in večina občinskih, strokovnih in strankinih funkcionarjev. Da nam bo delo lažje, prosimo vse organizacije in udeležence, naj se takoj prijavijo.
5. Organizacije naj ne pozabijo svojih praporov doma. Pa če so še tako preprosti.
6. Oni, ki se bodo pripeljali s kolesi, morajo biti do 8. zjutraj v Celju pred kolodvorom in si naj kolesa lepo okrasijo!
7. Zletni odbor bo priredil propagandni distančni tek na 5000 m. Vsi zainteresirani se naj takoj prijavijo! Razpisane so nagrade. Pogoji za tako prijavo je, da je tekmovalec organiziran pri kakšni razredni organizaciji.

Zletna pisarna I. vsedelavskega zleta 1922, v Celju, Vodnikova ulica 3.

Politične vesti.

+ Črna slika. Mednarodni urad dela je ugotovil, da je na celem svetu 45.000 ruskih beguncev, in sicer brezposelnih. Isti urad je stavil predlog vsem večjim evropskim mestom, naj osnujejo posebne urade dela za ruske begunce. Kakor čujemo, bodo tudi pri nas vpeljali nekaj podobnega. Vladajočim čestitamo, da so toliko usmiljeni za tujce, in sicer za one, kateri delajo proti interesu izkoriščenega ljudstva!

+ Atentat na vojne invalide. »Volksstimme« z dne 20. t. m. je prinesla po invalidski organizaciji v Mariboru sledeči podpisani članek, iz katerega posnemamo samo najvažnejše: Pred kratkim je glavna pošta v Mariboru sprejela v službo šest Wranglovcev batinašev, ki ne znajo ne čitati niti pisati. Pri nas je že ta navada vkoreninjena, ne gledajo na prošlost pritenencev, dočim zahtevajo od vojnih invalidov cele kupe raznih dokumentov,

kadar prosijo za nameščanja. Nazadnje pa seveda ne dobijo zaprosenih mest, marveč jim ga pred nosom zasedejo tuji državljani — Wranglovci. Organizacija energično protestira proti taki korupciji režimovcev ter grozi — če ravnateljstvo pošle v Ljubljani hitro kaj ne ukrene — da bodo sami invalidi z beregliami in protezami nagnali dotepence. V treh točkah vprašuje organizacija ljubljansko pošto ravnateljstvo, kaj misli in namerava v tem slučaju ukreniti. Pridružujemo se popolnoma invalidski organizaciji v Mariboru. Povemo pa invalidom samo to, da invalidsko vprašanje ne bo toliko časa rešeno, dokler se invalidi ne lotijo potom organizacije, ki ne bo zasledovala aji podpirala vladnega režima, samopomoči. Sramota nad sramoto je dejanje buržoazne vlade in nie trabantov, da rešuje invalidsko vprašanje na gornji način, jalostna pa je tudi ta, da se vojne žrtve do danes še niso streznila in zbudila iz nacionalistično šovinističnih sani, v katerih je zapustilo svoje najmilejše, za katerega je darovalo zdravo in neomadeževano kri, danes pa dobi plačilo v obliki brc, prenizkih rent, izzivanje in maftretiranje, to pa vse v korist državne politike, katera bluje ogenj mržnje na ubogo delavno ljudstvo, samo da ga še bolj zasuzni. Invalidsko organizacijo in nie center bo treba postaviti na drugi temelji, če bodo hoteli vojni pohabljeni, vdove in sirote imeti koristi. Podpirati današnje vladno korupcijo znači podajati invalidski proletariat. To smo, ne da bi hoteli katerega žaliti, zapisali invalidom v premišljevanje!

+ V Novaro prihajajo še vedno oborožene fašistovske čete iz Lomelline in Emilije. Mesto je že polno fašistov. Kmetška zveza in industrijsko delavstvo so proglasili protestno stavko, ki traja še vedno. Stavka je bila proglašena vsled tega, ker so fašisti v noči od nedelje na ponedeljek razdejali nekoliko socialističnih krožkov kot maščevanje za ranitev nekega njihovega tovariša. Blizo Napolija je bil v spopadu s fašisti ubit en komunist, dočim so bili trije težko ranjeni. Fašisti so prisilili z grožnjami na odhod tudi soproga bivšega komunistiškega poslanca Misiana, ki je bila prišla v Torre Annunzato obiskat neko prijateljsko družino. V Milanu je bil izvršen napad na družinski odsek, ki se nahaja v zadružnem poslopi. Bil je ubit en delavec, ena deklica in štiri druge osebe pa so bile težko ranjene. Napadalcji so se po izvršenem napadu odpeljali z avtomobilom. Orožniki, ki so bili poklicani na lice mesta, niso aretirali nikogar. V Tolentinu so fašisti preprečili socialistično zborovanje. Socialistični poslanci, ki so se peljali z vlakom v Tolentino, so bili prisiljeni z grožnjami, da nadaljujejo vožnjo, ne da bi izstopili. Posamezne socialistične organizacije so fašisti pretepli. Prišlo je tudi ponovno do spopadov med nasprotniškimi skupinami. V Rimu je prišlo do spopadov med ljudskimi arditji in fašisti.

+ Italijanska vlada je odstopila, ker je glasovalo proti njej 288 poslancev, za pa samo 103 poslanci. Socialisti so očitali ministrskemu predsedniku, Facti, da ni hotel ukrotiti fašistov, četudi bi jih lahko. Mussolini, vodja fašistov, je zagrozil, da bodo fašisti preprečili vsako vlado, ki bi bila proti njim. Socialisti so se za vladno krizo že pripravili in bodo nastopili v bližnjih dneh s svojimi varnostnimi odredbami.

+ Zedinjenje italijanskih delavskih Unij proti fašistom. Fašistična nevarnost je prisilila italijansko delavstvo na spo-

razum, ki vodi v skupno nastopanje proti teroriju, ki so ga uvedli fašisti s podporo italijanske buržoazije in deloma vlade. Za skupno akcijo proti fašistom so se zedinile Generalna Konfederacija delavstva, pridružena amsterdamski internacionali strokovnih unij, italijanska sekcija Rdeče internacionale strokovnih unij in federacija italijanskih sindikalistov. Njihove skupne zahteve so svoboda sličenja in tiska, ki je sedaj vsled fašističnega terorija skoro zatrta in pa obvarovanje že pridobijenih pravic italijanskega delavstva, med drugim osemurnega delavnika, ki ga hočejo podjetniki odpraviti.

+ Ostenburga, enega glavnih organizatoriev drugega upada Karlitov na Madžarsko, so izpustili iz zapora.

+ Karlisti. Budimpeštansko sodišče zahteva od parlamenta izročitev poslanca grofa Andrassya, grofa Šigraja in Stevana Rakovskega, ki so se proslavili s Karlovo afero.

+ »Magyarorszag« se jezi! »Magyarorszag« napada našo vlado, ker je začela z izgoni madžarskih državljanov, bivajočih v naši državi. Zahteva od madžarske vlade, naj zavzame najenergičnejše korake. Pričakuje, da bodo v tem vprašanju tudi zavezne države spregovorile, ker je akt vlade SHS ne samo teptanje madžarskega naroda, temveč tudi teptanje ugleda zapadnih sil, katere so garantirale izvršitev pogodbe o zaščiti manjšin.

+ Beneš, češkoslovaški ministrski predsednik, bo tekem prihodnjega leta predaval v Ameriki o političnem gospodarstvu in o internacionalni politiki.

+ Linčanje žen. Iz gornje Šlezije poročajo, da so poslednji zavezniški batalioni zapustili brez vsakega incidenta Opolje. Svetnik ambasade von K'uker je spremljal zavezniške čete do »Maica«. — Takoj po odhodu so Nemci odrezali ženam lase, jih vrgli v vodo itd., ker so sumili, da so iste vzdrževale zveze z zavezniškimi vojniki. — Barbarstvo.

+ Tajnik socialistične stranke v Litvi, je sporočil dunajski internacionali, da so komunisti v veliki množini razpečali ponarejen denar ter s tem občutno škodovali delavstvu. Veliko število komunistov, med njimi tudi poslanca Dermana, so aretirali in ga predali sodišču. Tajnik je sporočil, da so komunisti razširiali ponarejeni denar po nalogu eksekutive komunistične stranke v Litvi, ker je sovjetska vlada prenehala zaradi finančnih težkoč podpirati komunistično stranko. Komunistična stranka v Litvi pa je ponaredila tudi bankovce nekaterih evropskih držav. Ta afera vzbula obilo komentarjev v nemških časopisih.

+ »Pravda« priobčuje članek Radeka o sovjetskem predlogu razorožitve baltičkim državam. Med drugim pravi Radek: »Sedaj sedijo v Haagu eksperti antante, kateri zahtevajo od nas izplačilo dolgov. Dobro, uselo nam bo izplačati dolg, samo če nam omogočijo znižati število armade. Če pa Poljska in druge sovjedne države ne pristanejo na razorožitve, tedaj mora tudi norec razumeti, da smo prisiljeni vzdrževati armado ne zavoljo eklenienega tajnega pakta z Nemčijo, temveč zavoljo tega, ker se Francoska nahaja v tajnem dogovoru z našimi sosedi.

+ Ruskega škofa Anatola, ki so ga obtožili zveze z banditi proti sovjedom, so obsodili na smrt z ustreljenjem.

+ V sovjetski armadi je prišlo do oboroženega upora. Kakor smo že poročali, je prišlo v komunistični stranki do razkola, ki se opaža že tudi v armadi.

+ **Strojnice.** Iz Kiela poročajo, da je tamkajšnja medzavezniška komisija našla arsenal s 36 navadnimi stroinicami, 38 težkimi stroinicami in 12 povsem novega modela. Delavski zastopniki zahtevajo odslovicev direktorjev, ker nočejo priznati, od kod je to orožje.

+ **Nemški socialisti** so naslovili na sovjetsko vlado ostro noto, podpisano od poslanca Welsa in Crispiana, v kateri protestirajo proti obsodbi ruskih socialistnih revolucionarjev in jo opozarjajo na posledice.

+ **Morilce Rathenaua** so izsledili v gradu Saaleck, Morilca, Fischer in Kern sta se sama ustrelila, ker sta uvidela, da ne moreta pobegniti.

+ **V nemškem državnem zboru** so glasovali nemški nacionalci in komunisti proti zakonu o zaščiti republike. Zakon so sprejeli s 300 glasovi proti 102 glasovoma. Približno podobni pojav opazujemo vsepovsod. Pri nas so navdušeni komunisti — člani nacionalističnega Sokola! Pa govorijo ti ljudje še o odpravi obstoječega družabnega reda.

+ **Komunisti v Franciji med seboj.** Eksekutiva francoske komunistične stranke je izključila Henry Fabre-a, ki je eden voditeljev francoskih komunistov in urednik lista »Le Journal Du Peuple«. Kot vzrok izključitve je navedla eksekutiva, da je Fabre kritiziral moskovske voditelje komunistične internacionale radi vmešavanja v zadeve francoske komunistične stranke, izrekal je obsodbe in strogo kritiko nad taktiko tretje internacionale in taktiko francoske komunistične stranke, ker se je izrekla proti vsakemu zedinjenju s socialističnimi strankami. S tem je kršil disciplino in je bil radi tega izključen. Fabre je bil v francoski komunistični stranki vodja frakcije, ki je zagovarjala povratek komunistov v socialistično stranko, katere glavni voditelji je Jean Longuet. Kot znano, je večina francoskih komunistov od vsega začetka nasprotovala akciji za zedinjeno fronto in v Moskvi so jo radi tega kritizirali. Zinoviev, Radek in drugi so v člankih naglašali da francoski komunisti slabo razumejo disciplino. Slednji so odgovarjali, da je bolje kršiti disciplino, kakor pa se pokoravati noveliem delati za zedinjenje s socialisti in kršenje take discipline je revolucionarna čednost. Sedaj, po neuspehih berlinskih konferenc, naglašajo, da so bili takoi v začetku v pravem, medtem, ko je bila moskovska skupina komunistov v napačnem glede zedinjenja delavske fronte.

+ **Demonstracije proti vojnam na Angleškem.** Koncem tega meseca bodo priredili v 80 večjih mestih demonstracije proti vojnam. V Londonu bodo pričeli z demonstracijo 28. t. m. popoldne.

+ **V angleški zbornici** je odkril vojvoda Northumberland obsežno trgovino z grofovskimi naslovi in odlikovanji. Tarnita je znašala od 600.000 do 1.800.000 frankov.

+ **Ameriška rudarska organizacija** je odklonila predlog predsednika Zedinjenih držav, Hardinga, da bi se rešil konflikt med delodajalci in rudarji potom posebnega razsodišča.

Dnevne vesti.

Upokojenci, pozor! Na dobro obiskanim sestanku dne 13. t. m. so upokojenci soglasno sklenili, da ostanejo v svrhu obrambe svojih prisluzenih pravic in sarnopomoči solidarni ter vabijo vse upokojence kakor tudi aktivne na glavni se-

staneč v soboto, dne 22. t. m. ob 7. zvečer v Krsnikovi (Novi) ulici 5, da določijo smer in uredijo delo, za nadaljino potrebno delovanje. Pridite vsi!

Ometeni sprejem bolnikov v ljubljansko bolnico. Prejeli smo od ravnateljstva splošne bolnice: Da obvarujemo občinstvo nepotrebnih izdatkov, opozarjamo ponovno vso javnost, posebno pa zdravnike, da je sprejem v bolnico omejen le na nujne slučaje. To je v interesu rednega gospodarstva v zavodu, ki mora izhajati z dovoljenimi krediti.

Nove banke. Ministrstvo trgovine in industrije je dovolilo več novim bankam obratovanje s skupnim kapitalom od 1.500.000 dinarjev naprej. — Bit če para kao blata!

V Osjeku so ponoči od 8. na 10. t. m. neznanci vojaško oblečeni in z orožjem opremljeni, devet po številu, vdrli v vasi Zdencima v stanovanje obrtnika Nikola Zumboviča, kateremu so odnesli 15.000 Din ter blaga v vrednosti 5000 Din. Oblasti so uprizorile gonio zoper hajduke.

Železniška nesreča. Pri Pečenovki v Rusiji je prišlo do strašne železniške nesreče, ki so jo zakrivali razbojniki. Štirje osebni vagoni so popolnoma zgoreli. Število ponesrečencev, še niso mogli dognati.

Obsojen francoski bankir. Generalni direktor Kmetijske industrijske banke je bil obsojen na 3 leta ječe, ker je goljufal. (Op. ured.: Naša država ima takih goljufov na regimente, toda prav nič hudega se jim ne zgodi.)

Ljubljana.

Zdravstveni izkaz. V času od 9. do 15. julija je bilo v Ljubljani rojenih 37 otrok (od teh 2 mrtvorojena). Umrlo je pa 15 oseb, od teh 5 na letlici.

»Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani« se je preosnovala s 1. julijem 1922 v smislu zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 Uradni list številka 62/22 v izpostavo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Interesenti se opozarjajo, da naslavljajo vse dopise na naslov: Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, izpostava I, v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje štev. 3.

Vpoklic rekrutov. Letos rekrutovani mladeniči se letos ne bodo vpoklicali v kader, le mladeniči, rojeni 1901 in starejši, rekrutovani za železniško komando (saobračalni bataljon) bodo vpoklicani v začetku meseca oktobra 1922. Oni mladeniči, rojeni 1902 in rekrutovani za železniško komando (saobračalni bataljon) in vsi ostali rekrutovanci za železniško komando (tehnični bataljon) bodo vpoklicani v kader v začetku meseca aprila 1923.

Celje.

V soboto ob 7. zvečer se bo vršilo člansko zborovanje v gostilni »Jugoslovan« v Gaberjih. Ker je dnevni red važen, priporočamo obilen obisk. — Odbor.

Tatvina v tovarni A. Westen v Celju. Pretekle dni je bilo v kleparskem oddelku ukradenih okrog 15—20 kg cina. Škoda znaša do 3700 Din. Tovarnar je razglasil, da plača nagrado 500 Din onemu, ki mu označi tatu. Pripomnimo, da so zaposleni v kleparskem oddelku docela sami stavkokazi, tisti, ki so bili Westnu najbolj pri srcu v času stavke, ko so kradli delavsko čast in moralo. — Dosedaj so aretirali nekega Koštomaja, sina naznika Koštomaja, ki je že več let pri Westnu. Med stavko je bil agilen agitator za stavkokaze in razdirač organizacije.

V nedeljo, dne 23. julija t. l. se vrši ustanovni občni zbor »Splošne delavske izobraževalne zveze Svobode« na Javorniku s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev odbora. 3. Kulturno delovanje »Svobode«. (Poroča A. Cerkvenik). 4. Raznoterosti. — Pripravljani odbor.

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 84.50 Din, 1 lira 3.76 Din, 100 avstrijskih kron 32 para, 100 naših kron velja v Curichu 1.52 švicarskih frankov.

= **Izvoz sladkorja in koksa.** Čehoslovaška vlada je dovolila s 1. septembrom izvoz sladkorja in koksa. Izvoz je carine prost.

= **Izvoz živeža.** Rumunija je dovolila izvoz vseh vrst živil, ker pričakuje dobro letino.

Kakor poročajo so začeli izvažati svinjsko meso iz Jugoslavije v Pariz. Bajе dohaja tja izborno ohranjeno.

Ambulatorij

Okrožnega urade za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Razdejana ljudsko zdravje kliče po zdravniku. Narod in država hočeta imeti krepkih sil, da si izklešeta temelj iz granita, na katerem bo stala velika kulturna in gospodarska naša bodočnost.

Ljudska higijena blodi iz krize v krizo. Temelji narodove sile trojne nevidno, pa grozeče. Na višku stoječa ljudska higijena ni le postulat egoističnih stremljenj gospodarskega udejstvovanja, ona je najvišja etična dolžnost, ona je pravi simbol prave kulture. Narod, v katerem se širijo bolezni, kakor kobilice v letih suše, se ne bo dvignil ne moralno, ne kulturno in ne gospodarsko in politično. Zdravi na bolnico in bolnika ne misli, on misli na razmah svojih sil, ki se po človeških slabostih rade usmerjajo v gospodarsko izkoriščanje bolnih in slabih, ki morajo bogu udano čakati na svoj žalostni konec. Morje nemoralnega egoizma pljuska vedno višje. V narodu umira zavest solidarnosti, etični temelji vsakega napredka se rušijo.

Brez trdega vsesplošnega ljudskega zdravja je rešitev gospodarskih in socialnih problemov nemogoča stvar. Narod bolnikov, ni narod bodočnosti. Mi vsi pa hčemo prepeljati svoj narod iz teme preteklosti v svetlo bodočnost. Za ta pohod pa rabimo čilih in zdravih državljanov.

Vsi smo poklicani, da čuvamo in utrjujemo narodovo zdravje. To dolžnost pa imajo v pomnoženi meri socialno-zavarovalne institucije, ki morajo postati prvi pionirji narodovega zdravja, ki morajo z blažilno roko sipati zdravilne snovi v zatohle delavnice, v podzemeljske rove, v bedna stanovanja — ki morajo vsepovsod iskati kalfi bolezni in jih z najučinkovitejšimi sredstvi zaduševati. Vrhovna zahteva, katero mora narod postaviti na svoje socialno-zavarovalne institucije je: **ohraniti zdravim zdravje, bolnim pa z vsemi modernimi sredstvi v najkrajšem času vrniti sile telesa in duha.**

Tej kardinalni zahtevi nosilci socialnega zavarovanja v Sloveniji, zlasti bolniške blagajne in nezgodna zavarovalnica, niso mogli dosedaj uspešno zadostiti, glavno, ker niso imeli na razpolago **ambulatorija**, ki bi nudil zavarovancem isto pomoč, kakoršno nudi dober privatni zdravnik svojim premožnejšim klientom in ker se njih prohibitivno delovanje ni moglo razmakniti iz mrtve točke radi pomankanja najpotrebnejših prostorov.

Gledali smo v Nemčijo, ki je na polju socialnega prohibitivnega zavarovanja ustvarila čudeže. Čitali smo, kako na Češkem otvarjajo najmodernejšo ambulatorije in polagajo temelje k resnično uspešnemu širjenju ljudskega zdravja in zdelo se nam je čudno, zakaj bi pri nas ne bile

mogoče take kulturne naprave. Vedeli smo, da so v bivši monarhiji socialno-zavarovalne institucije služile gospodarskim in nacionalnim interesom nemških pokrajin, ker so vse mobilne kapitalije investirale v teh pokrajinah.

Po vojni so vsi nekdanji finančno močni socialno-zavarovalni zavodi, zlasti oni v Nemčiji zabredli v težke krize, katere je povzročila silno zmanjšana vrednost denarja. Valutna nesigurnost je upravne organe teh zavodov utrdila v prepričanju, da je nalaganje kapitalij v denarne zavode za zavarovance nevarno; streme za tem, da svoje kapitalije trdnejše fundirajo, tako, da ne bodo ogroževane od ne-

prestanega valutnega valovanja. Prodrlo je prepričanje, da je razpoložljive kapitalije investirati v nepremičninah tako, da izvrševanje socialno-zavarovalnih dolžnosti ne bo ogroženo. Na Češkem se širi zahteva celi sistem socialnega zavarovanja, zlasti pokojninsko in starostno, zasidrati v nepremičnine.

Vsi naštetih socialno-higienični in finančni momenti so dali upravam Okrajne bolniške blagaine in delavske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani povod, da so začele razmišljati o zgradbi obsežnega modernega ambulatorija in takega uradnega poslopja, ki bi omogočalo najmodernejše izvajanje socialnega zavarovanja ne-

samo v sedanjosti, sampak tudi v daljni bodočnosti, ko bo socialno-zavarovalna zakonodaja pritegnila v zavarovanje vse nesamostoino pridobitno delavne sloje in tudi še male samostoino pridobitno delavne sile, in ko bo zavarovanje obsegalo vse panoge: bolniško, nezgodno, starostno invalidno in posmrtno zavarovanje. Brez primerne ambulancije in uradnega poslopja je izvajanje tako raztegnjenega zavarovanja nemogoče.

(Dalje prih.)

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

PEKATETE.

Testenine tudi same makarone tovarna Žnidaršič & Valenčič, Ilirska-Bistrica, se dobe povsod in jo zahtevajo vse gospodinje.

Zaloga: R. Bunc in drug, Ljubljana-Celje-Maribor.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

UVOZ

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špicerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

IZVOZ

Telefon 366. Brzojavni naslov: Nakupovalna Ljubljana. Čekovni račun št. 10.473.

Ženitna ponudba. Vdova brez otrok, srednje starosti, s pohištvom se želi poročiti event. tudi z vdovcem iz boljših slojev. Ponudbe pod „Značajnost“ na An. zav. Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren.

Dürkopp, Styria, Wafferrad.

Začasno znižane cene!

Perfekten

stenograf in strojepisec

(event. tudi ženska moč) se išče. Nastop takoj. Dobra slovenščina predpogoj. Samo pismene ponudbe s pogoji sprejema uprava „Naprej-a“.

RAZNO PERILO

za dame, gospoda in deco prigorča trdka
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Vse sokolske potrebščine

za člane, članice, naraščaj in deco po predpisu Jugoslov. Sokol. Saveza ima v zalogi

Drago Schwab

(preje Schwab & Bizjak)

Ljubljana.

Pod Narodno kavarno, Dvorni trg 3.

Slavnostni kroji po meri se izdelujejo v najkrajšem času v lastnem

modnem salonu.

Na željo se razpošiljajo posamezni deli in sokol. sukno proti povzetju.

The „OLIVER“

najboljši in najcenejši

pisalni stroj.

Zastopstvo in zaloga: IVAN GAJŠEK, papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2.

Delniška glavnica: K 20.000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Podružnice:
Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi: K 6.500.000.—

Telefoni št. 146, 458.

Brzojavke:

ESKOMPTNA.